

Mantelzorgbeleid - 2013 tot en met 2016

Samenwerken met en voor de cliënt

Werkgroep Mentaal Welbevinden

Januari 2013

Inhoud

1. Inleiding

2. Visie

- strategische visie 2013 t/m 2016
- visie op zorg, welzijn en wonen
- visie op mantelzorg

3. Mantelzorg

- juridische aspecten van de samenwerking met de mantelzorg
- werkzaamheden mantelzorger
- aansprakelijkheidsrecht
- mantelzorg en zorggroep de vechtstreek aansprakelijkheidsverzekering

4. Het belang van mantelzorg

- perspectief cliënt
- perspectief mantelzorger
- perspectief professional

5. HET SOFA-model: samenspel met mantelzorg

- Samenwerken
- Ondersteunen
- Faciliteren
- Afstemmen

6. Mantelzorg in de praktijk

- samenwerken en afstemmen
- ondersteunen
- faciliteren

7. Mantelzorgbeleid: werk in uitvoering

- informeren en bewust worden
- uitvoering in de praktijk
- beleid vaststellen en evalueren

1. INLEIDING

Ongeveer 75% van de zorg in Nederland wordt verleend door mantelzorgers. Nu in het licht van de maatschappelijke ontwikkelingen de zorg in eigen kring sterk gestimuleerd wordt, is het des te meer van belang mantelzorg te koesteren.

Mantelzorgers zijn partners, ouders, familieleden, vrienden, die aan hun naaste met een chronische ziekte of handicap, meer dan alledaagse zorg verlenen, vaak al lange tijd en intensief. Mantelzorgers schakelen vaak pas professionele zorg in als zij de zorg niet langer zelf kunnen volhouden. Daarna blijven zij meestal nog wel zorgtaken verrichten. In een thuissituatie is dat bijna vanzelfsprekend. Maar ook na opname in een zorginstelling blijft de rol van mantelzorgers van belang, voor de kwaliteit van leven van de cliënt en ook van de mantelzorger.

Samenspel met mantelzorg; pag. 8 ; ActiZ februari 2007.

De langdurige zorg staat aan de vooravond van een aantal ingrijpende veranderingen. Sommige zijn al ingegaan. Een groot aantal veranderingen staat nog op stapel. De overheid trekt zich meer terug en verwacht dat de cliënt voor een groter deel verantwoordelijkheid neemt – eventueel met ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligers - voor haar eigen verzorging en welbevinden. Intramurale voorzieningen zullen alleen nog zorg bieden aan cliënten met een indicatie voor een van de hogere zorg zwaarte pakketten (zzp's). Vrijwilligers en mantelzorg zullen nauwer betrokken worden bij de zorg dan dat nu vaak het geval is. De organisatie heeft inspeland op deze grote veranderingen in visie en financiering van de overheid, haar strategische beleid 2013 tot en met 2016 bepaald.

Een belangrijke leidraad in dit strategisch beleid is het gaan werken met geïntegreerde zelfstandig organiserende teams die zowel in een intramurale setting (kunnen) werken als ook in de zorg thuis. Hiermee vindt een flexibilisering plaats waarmee veranderingen in de vraag relatief eenvoudig kunnen worden opgevangen met meer flexibel inzetbare medewerkers. Vrijwilligers blijven hierbij een belangrijke rol vervullen. Mantelzorg krijgt een grotere rol toe bedeed dan nu het geval is.

Zorggroep De Vechtstreek hecht veel waarde aan de samenwerking met mantelzorgers en kent daar al een lange traditie in. Met de veranderende wet- en regelgeving wordt een intensivering van deze samenwerking gevraagd. Dit was de basis van een herijking van de dagelijkse praktijk en het opstellen van mantelzorgbeleid. In de voorliggende notitie is het mantelzorgbeleid uitgewerkt op een wijze die aansluit bij de cliëntgerichte benadering die de organisatie hanteert.

Na de inleiding worden achtereenvolgens beschreven de visie, mantelzorg, het belang van mantelzorg, het SOFA-model en mantelzorg in de praktijk.

2. VISIE

Mantelzorgers spelen een belangrijke rol bij de dienstverlening van Zorggroep de Vechtstreek. Zij maken onderdeel uit van het netwerk van de cliënt en vervullen vaak allerlei taken voor de cliënt. Als zodanig zorgen zij mede dat de cliënt het leven kan leiden wat hij/zij graag wil. Zij zijn ondersteunend bij de kwaliteit van leven van de cliënt.

2.1 Strategische visie 2013 t/m 2016

De organisatie ziet het belang en de grote rol van mantelzorgers binnen de aangekondigde veranderingen in de zorg. Om mantelzorgers een goed onderdeel van haar organisatie te laten zijn, zijn drie speerpunten geformuleerd:

- Opstellen van een aangepaste notitie mantelzorgbeleid die aansluit op de veranderende situatie in de langdurige zorg.
- Mantelzorgers worden gezien als onderdeel van de nieuw te ontwikkelen geïntegreerde zelforganiserende teams.
- Mantelzorgers dienen meer een stem te krijgen binnen de organisatie: wat is voor hen van belang en waarmee verbetert de organisatie haar ondersteuning en begeleiding aan hen?

Hiermee wordt explicieter de keuze gemaakt om als organisatie rekening te houden met mantelzorgers. En dat vanuit die optiek samenwerking, ondersteuning, faciliteren en afstemming zal worden omschreven en geboden.

2.2 Visie op zorg, welzijn en wonen

Vraag van de cliënt staat centraal.

Identiteit en autonomie worden gerespecteerd en gestimuleerd.

Samen met de cliënt maken wij afspraken over verantwoorde zorg en diensten.

Inspirerend leiderschap en een inspirerende werkomgeving zijn kenmerken.

En begrip in ieder dorp willen we zijn!

2.3 Visie op mantelzorg

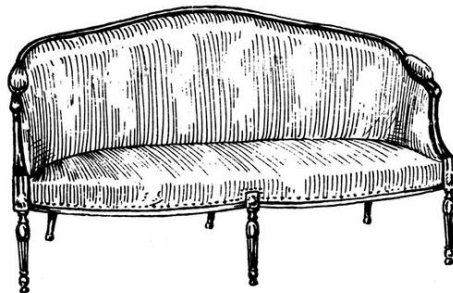
Vanuit de voorgaande algemene visie vindt de organisatie het belangrijk om cliënten te ondersteunen om de regie in eigen handen te houden en zolang mogelijk zelfstandig te blijven. Om dit te bewerkstelligen zijn mantelzorgers van groot belang. De bijdrage van mantelzorgers is essentieel voor cliënten, zowel bij zorg thuis als tijdens intramuraal verblijf.

Het komt de kwaliteit van leven van cliënten ten goede als zowel mantelzorg als professionele zorg een actief aandeel hebben bij de zorgverlening van hun

naasten/familielid. Omdat op deze manier daadwerkelijk de zorg geleverd kan worden die cliënten nodig hebben en die zoveel mogelijk aansluit bij wat cliënten gewend waren in de thuis situatie.

Hiermee kunnen professional en mantelzorggebruiker gebruik maken van elkaars kennis over de cliënt. De mantelzorggebruiker kan indien nodig vertellen over de thuissituatie en weet wat er belangrijk is voor de cliënt. De professionele zorg kan de mantelzorggebruiker ondersteunen en faciliteren.

Zorggroep de Vechtstreek hanteert het SOFA-model in relatie tot mantelzorg:

- Samenwerking
- Ondersteuning
- Faciliteren
- Afstemmen

3. MANTELZORG

Mantelzorg is de zorg voor chronisch zieken, gehandicapten en hulpbehoevenden door naasten. Dat kunnen zijn: familieleden, vrienden, kennissen en burens. Kenmerkend is de al bestaande persoonlijke band tussen de mantelzorgers en zijn of haar naaste. Hierin onderscheidt het zich van vrijwilligerswerk. Daarnaast gaat het om langdurige, onbetaalde zorg. Mantelzorg is meer dan de gebruikelijke zorg die partners, ouders en kinderen, etc. aan elkaar verlenen.

De meeste mantelzorgers vinden het vanzelfsprekend om voor hun naaste te zorgen, maar lopen wel tegen tal van problemen aan. Zo is het bijvoorbeeld moeilijk om de zorg te combineren met een betaalde baan, is het moeilijk om de zorg tijdelijk over te dragen en maken veel mantelzorgers extra kosten. Aan de andere kant genieten mantelzorgers ook van de leuke momenten die er zijn met de zorgvrager. Het geeft ook een goed gevoel om anderen te helpen en vaak ontstaat er een hechtere band.

3.1 Juridische aspecten van de samenwerking met de mantelzorg

De juridische positie van zorggroep de Vechtstreek ten opzichte van een mantelzorgers is anders dan bij de vrijwilliger. Een vrijwilliger sluit een overeenkomst met zorggroep de Vechtstreek en dit maakt dat de organisatie in principe verantwoordelijk is voor wat de vrijwilliger doet.

Dit is niet het geval met een mantelzorgers en daarom is de organisatie niet verantwoordelijk voor de werkzaamheden van een mantelzorgers.

3.2 Werkzaamheden mantelzorgers

In de beleidsregels indicatiestelling AWBZ voor de functies persoonlijke verzorging, verpleging en begeleiding wordt rekening gehouden met de werkzaamheden die de mantelzorgers verricht. Mantelzorgers zijn bij de uitvoering van hun werkzaamheden niet gebonden aan de regels die gelden voor beroepskrachten.

Het model Zorgleefplan geeft aan dat hulp die mantelzorgers thuis gaven, na verhuizing naar een zorglocatie, voortgezet kan worden.

Omdat de Wet BIG niet van toepassing is op mantelzorgers, kunnen zij voorbehouden handelingen, zoals het toedienen van injecties, zowel thuis als binnen een zorginstelling uitvoeren. Mantelzorgers zijn hiervoor zelf verantwoordelijk.

Wel kan de beroepskracht kijken of deze handeling op een verantwoorde manier wordt uitgevoerd en de beroepskracht kan de mantelzorg hierin faciliteren en ondersteunen. De kwaliteit van leven van de cliënt staat voorop. Helemaal voorkomen dat er iets misgaat, is niet mogelijk. Van belang is dat alle afspraken met de mantelzorg, waaronder het overnemen van zorgtaken, vastgelegd zijn in het zorgleefplan.

3.3. Aansprakelijkheidsrecht

De taken, die worden uitgevoerd door de mantelzorgers, zijn een zaak tussen de cliënt en de mantelzorgers. Maakt een mantelzorgers een fout, dan is hij/zij zelf aansprakelijk voor de schade die daardoor ontstaat. De zorgaanbieder is pas aansprakelijk als hij tekort schiet als toezichthouder. In situaties waarin de cliënt en de zorgaanbieder het niet eens worden over de inzet van mantelzorg, is het verstandig dit in het zorgdossier aan te tekenen en inzet van de mantelzorgers te monitoren. Hierdoor maakt de zorgaanbieder toetsbaar dat hij aan zijn zorgplicht heeft voldaan.

3.4 Mantelzorg en Zorggroep de Vechtstreek aansprakelijkheidsverzekering

De vrijwilliger is degene, die in enig organisatorisch verband binnen zorggroep de Vechtstreek, onverplicht en onbetaald werkzaamheden verricht ten behoeve van anderen (cliënten). Hieronder vallen ook de mantelzorgers, als er sprake is van een "gezagsverhouding" van zorggroep de Vechtstreek ten opzichte van deze mantelzorgers. De mantelzorgers tredt dan in dergelijke situaties als vrijwilliger op. Hiervan is bijv. sprake bij: gezamenlijk koken, gezamenlijke wandelingen, uitstapjes enz.

Dan gelden de aansprakelijkheidsregels zoals bij vrijwilligers (zie vrijwilligersbeleid).

4. HET BELANG VAN MANTELZORG

Het belang van mantelzorg wordt hieronder vanuit verschillende perspectieven benaderd.

4.1 Vanuit het perspectief van de cliënt

Cliënten maken deel uit van hun eigen sociale omgeving en kunnen daar ook na hun verhuizing naar een zorginstelling niet los van worden gezien. Essentieel is dat zij hun eigen leefwijze kunnen handhaven en daar hoort het onderhouden van sociale relaties bij. Mantelzorgers zijn belangrijke –onmisbare- sociale relaties.

De professionele zorgverlener kan vaak niet voorzien in alle zorg- en ondersteuningsvragen. In samenspel met de Mantelzorger kan een bredere ondersteuning worden gerealiseerd. De rol van mantelzorgers is in de thuissituatie over het algemeen groter dan die in woonzorgcentra. Wanneer de cliënt in een woonzorgcentrum woont neemt het zorgteam een groot deel van de verzorgende taken op zich. Dit is soms een grote verandering ten aanzien van de rol van de mantelzorger. De ondersteunende taken van de mantelzorger rondom het welzijn in deze setting veranderen van het echt zorgen, naar het geven van sociale steun tot (samen) boodschappen doen of een wandeling maken.

4.2 Vanuit het perspectief van de mantelzorger

Mantelzorgers vormen een belangrijke, continue factor in het leven van cliënten. Mantelzorg bieden geeft meestal voldoening, maar het brengt ook specifieke spanningsvelden met zich mee. Mantelzorgers willen in elke fase van het ziekteproces van hun relatie serieus genomen en met respect benaderd worden, zowel in hun relationele als in hun zorgrol. Mantelzorgers zijn niet altijd beschikbaar wegens werk, afstand, sociale omstandigheden. Mantelzorgers kunnen overbelast/overvraagd worden. Waar liggen grenzen en hoeverre kan/mag je als organisatie verwachten dat mantelzorgers worden aangesproken op hun (mede)verantwoordelijkheid m.b.t. zorg en welzijn van hun familielid.

4.3 Vanuit het perspectief van de professional

Professionals zijn zich bewust van het belang van mantelzorg rond een cliënt. Zij realiseren zich ook dat mantelzorgers niet primair gericht zijn op de functionele aspecten van deze rol, maar als eerste op hun relationele rol. Professionele zorgverleners geven uiting aan hun respect voor de mantelzorger en de betekenis in het leven van en de zorg voor de cliënt. Zij werken samen. De professional staat open voor de inbreng van de mantelzorger. Indien nodig ondersteunt de professional de mantelzorger. Deze ondersteuning is gericht op het helpen van de mantelzorgers om zijn/haar rol goed te kunnen blijven invullen, zowel relationeel als functioneel.

5. HET SOFA-MODEL: SAMENSPEL MET MANTELZORG

Het sofamodel gaat uit van vier rollen die mantelzorgers vervullen in het samenspel met professionals in de zorg: de mantelzorg als partner in zorg, als cliënt, als persoonlijk betrokkene en als ervaringsdeskundige.

- De mantelzorger is partner in zorg als hij optreedt als vertegenwoordiger of verzorger van de cliënt en daardoor fungeert als samenwerkingspartner.
- De mantelzorger kan echter ook zelf cliënt zijn en overbelast zijn of dreigen te raken.
- Bovenal is de mantelzorger persoonlijk betrokken bij de cliënt, hij/zij is kind, partner, zus/broer of kennis van de client.
- Tot slot is de mantelzorger ervaringsdeskundige, doordat hij of zij veel weet van de cliënt. Hij kan de professionals daardoor helpen met zijn expertise.

Samenwerking	(de mantelzorger als partner in zorg)
Ondersteunen	(de mantelzorger als client)
Faciliteren	(de mantelzorg als persoonlijk betrokkene)
Afstemmen	(de mantelzorger als ervaringsdeskundige)

Sofa staat symbool voor het samenspel met mantelzorg: zorgorganisaties hebben er immers belang bij als mantelzorgers zich comfortabel voelen en een luisterend oor vinden bij beroepskrachten. Om even op de sofa te zitten voor overleg of elkaar te vragen hoe het gaat. De mantelzorger kan er op uitrusten. Maar het is ook een bank voor uitwisseling tussen professional en mantelzorger. Uitwisseling over ondersteuning van de cliënt. En indien gevraagd ook over ondersteuning van de mantelzorger, waarbij de professional kan meedenken en doorverwijzen.

Het uitgangspunt is: zorgen voor een beter samenspel tussen professionals en mantelzorgers, met als doel de kwaliteit van leven van de cliënten te verbeteren.

6. MANTELZORG IN DE PRAKTIJK

In deze paragraaf komt aan de orde hoe de vier aspecten van het sofa-model er in de praktijk uitzien.

Het eerste en het laatste aspect worden samen besproken, omdat afstemmen en samenwerken sterk met elkaar zijn verbonden. Waar gesproken wordt over de eerst verantwoordelijke verzorgende (evv.-er) wordt ook de contact persoon (cp-er) bedoeld.

6.1 Samenwerken en afstemmen

Met de cliënt wordt overlegd en afgestemd over de zorg die wordt verleend. In overleg met de cliënt wordt ook overlegd met de mantelzorg. Vaak is de cliënt daar dan bij, en anders is hij/zij daarvan op de hoogte gebracht¹.

De professional en mantelzorger werken samen. Een goede afstemming tussen mantelzorger en evv-er legt een basis voor samenwerking en ondersteuning. Zorgverleners geven invulling aan de zorg mede op basis van de kennis en informatie van de mantelzorger. Voor zorgverleners is regelmatig contact met de mantelzorg een voorwaarde om vraaggericht en verantwoord zorg te kunnen verlenen. Zij benaderen mantelzorgers daarbij als ervaringsdeskundige en als expert voor wat betreft de kennis over de cliënt. Het is van belang dat bij de eerste kennismaking met de cliënt ook de mantelzorg betrokken is. Naast de relatie met de cliënt, start hier ook de relatie met de mantelzorg.

Onderdeel van de samenwerking is het afstemmen. Wat kan de zorg leveren en wat de mantelzorg. Beide hebben hun mogelijkheden en beperkingen. De zorg krijgt een beperkt budget toegekend waar zij zich aan te houden heeft. De mantelzorg kent haar beperkingen door persoonlijk leven en eventueel werk.

Professional en mantelzorg werken op gelijkwaardige basis samen, ieder vanuit de eigen expertise.

6.2 Ondersteunen

Het doel van ondersteuning is om de draagkracht van de mantelzorger in stand te houden of te vergroten, en de draaglast te verminderen, zodat de mantelzorger met voldoening regie over de eigen situatie kan behouden.

De organisatie biedt ondersteuning op maat en verwijst indien nodig door naar andere professionele hulpverleners. Het kan gaan om praktische en emotionele steun.

In verschillende fasen, kan verschillende steun nodig zijn. Bij de start van professionele zorg kan het niet eenvoudig zijn voor mantelzorg om een deel van de zorg aan de naaste los te laten. De professional ondersteunt hierbij. Ook kan de mantelzorger het moeilijk vinden om hulp te vragen. De professional is hier in alle fasen alert op, helpt en geeft informatie over andere mogelijkheden van ondersteuning.

Omdat de evv-er de contactpersoon is voor de mantelzorg, is het vooral deze professional die afstemt en ondersteuning biedt aan de mantelzorg. Daarnaast is er minimaal een keer per jaar een informatie- en afstemmingsavond met de mantelzorg.

¹ Dit geldt niet voor psychogeriatrische cliënten die niet kunnen overzien wat deze overleggen inhouden.

De mantelzorg kan gebruik maken van de vertrouwenspersoon van de organisatie.

6.3 faciliteren

Mantelzorgers zijn verzorgers én zijn ook partner, kind, familielid of goede kennis van de cliënt. Om deze relatie te ondersteunen biedt de organisatie mantelzorgers de ruimte en mogelijkheid om invulling te geven aan deze relatie. Dit vraagt om fysieke ruimte en privacy, maar ook om mentale ruimte.

Concreet gaat het om de wooneenheid van de cliënt te respecteren, niet zomaar binnen te lopen zonder de kloppen/bellen. Activiteiten van cliënt en mantelzorg indien mogelijk te faciliteren door het bieden ruimte en/of materiaal. Dat alle medewerkers weten, en er naar handelen, dat hun werk dient om de kwaliteit van leven van de cliënt te ondersteunen zoals deze dat voorstaat.

7. MANTELZORGBELEID: WERK IN UITVOERING

In deze paragraaf komt aan de orde hoe ZDV uitvoering geeft aan het mantelzorg beleid.

Informereren en bewust worden

- De informatie op de website wordt gescand op toegankelijkheid en helderheid voor mensen die op zoek zijn naar informatie.
- In het welkomstboek wordt meer aandacht besteed aan de samenwerking en rol van de mantelzorger.
- Er wordt een folder over mantelzorg gemaakt.
- Medewerkers worden geschoold omtrent het domein mentaal welbevinden en de samenwerking met vrijwilligers en mantelzorgers.
- In de werkoverleggen worden medewerkers geïnformeerd en tevens wordt hierover geschreven in de medewerkers- en cliëntenbladen.

Uitvoeren in de praktijk

- Het mantelzorgbeleid wordt ingebed in de eerste contacten die er zijn met de mantelzorg. Zowel de zorgbemiddelaar als de EVV-er heeft hier aandacht voor.
- In het eerste contact wordt de folder gegeven.
- Er is een checklist mantelzorg ontwikkelt als hulpmiddel voor de professional tijdens het eerste (huis)bezoek.
- Twee maal per jaar wordt in het MDO stil gestaan bij de samenwerking en afstemming met de mantelzorg. Tijdens dit overleg worden de afspraken in het zorgleefplan geëvalueerd en bijgesteld.
- Medewerkers ondersteunen in de communicatie met de mantelzorg d.m.v. scholing en ondersteuning van de leidinggevenden.

- Een maal per jaar is er een mantelzorg ontmoetingsgroep waarbij aandacht is voor informatie en uitwisseling en steun lotgenoten.
- De samenspelscan wordt 1 maal per jaar uitgevoerd tijdens de mantelzorg ontmoetingsgroep en biedt handvatten om de samenwerking tussen mantelzorg en professional te verbeteren.

Bijlages:

- 1 Checklist mantelzorg
- 2 Stappenplan implementatie
- 3 Samenspelscan

Checklist mantelzorg

1. Waarom mantelzorg

Ouderen die zelfstandig wonen, krijgen vaak hulp van familie of vrienden. Wij vinden het belangrijk dat deze mantelzorgers de bewoner blijven ondersteunen. Graag willen wij met de mantelzorger samenwerken om zo tot de beste zorg voor onze cliënten te komen.

- Geef de folder over mantelzorg tijdens het gesprek aan de mantelzorgers

2. Huidige mantelzorg

- Kan de bewoner rekenen op hulp van familie of andere personen (vrienden/buren/kennissen)?

- Welke taken hadden de mantelzorgers in de thuissituatie?

Hulp bij dagelijkse bezigheden, persoonlijke verzorging huishoudelijke taken begeleiding van en naar het ziekenhuis.....etc.

3. Mogelijkheden en beperkingen van de mantelzorger

- Welke taken zijn de mantelzorgers goed in staat te verrichten?

Hulp bij dagelijkse bezigheden, persoonlijke verzorging huishoudelijke taken begeleiding van en naar het ziekenhuis.....etc.

- Welke taken worden als belastend ervaren?

- Om wat voor belasting gaat het?

Fysiek belastend of emotioneel belastend

- Heeft de mantelzorg behoefte aan steun in praktische of mentale zin?

b.v.: Aandacht van evv voor werk van de mantelzorg, hulpmiddelen in het appartement, uitleg en/of folders over het ziektebeeld, gesprekken met b.v. maatschappelijk werk

Eventueel kun je mantelzorgers door verwijzen naar steunpunt mantelzorg van

Welzijn StichtseVecht locatie Breukelen tel.: 0346 - 26 18 33

Locatie Loenen tel: 0294-23 04 00

4. Wat willen en kunnen de mantelzorgers en welke verwachtingen heeft de bewoner

- Welke taken willen de mantelzorgers op zich nemen?
- Aan welke taken hecht de zorgvrager het meeste belang?
- **Samenwerking: afstemmen, wie doet wat.**

5. Afspraken

- Leg vast wat er afgesproken is en verwerk dit in het zorgleefplan:
→ Welke taken nemen de mantelzorgers op zich?
→ Waar krijgen zij welke ondersteuning bij?

Welke taken neemt de verzorging op zich?

Bijlage 2 – Stappenplan implementatie mantelzorgbeleid

Onderwerp	Acties	Wie doet wat	verantwoordelijk	Start/ klaar	Evaluatie
1.a Mantelzorgbeleid maken. 1.b Vaststellen mantelzorgbeleid	a. Werkgroep samen stellen. Beleid schrijven als concept. Stappenplan maken voor de implementatie. b. stuurgroep en inspraakorgaan erbij betrekken	a. Werkgroep b. Stuurgroep	Project in voor zorg, manager wonen, welzijn en zorg. MT	Maart start, klaar in juli b. januari 2013	
2. Medewerkers V&V (E.v.v.ers en C.v.ers)) scholen in het domein mentaal welbevinden.	Scholingdata plannen, lesstof bespreken. Meenemen daarin: Ondersteunen en zondig doorverwijzen van de mantelzorgers naar B.V. Tympaan, mantelzorg steunpunt, etc. en daarbij de bijlage als scholingspunten meenemen.	Projectleider in samenspraak met opleidingscoördinator	idem	Data zijn inmiddels gepland. Lesstof/inhoud klaar voor september.	1 x per jaar een opfris training organiseren (opleidingscoördinator)
3. Mantelzorgbeleid ingebed in het aller eerste contact met potentiële cliënten en diens mantelzorgers	Vanaf het eerste contact helderheid scheppen over het samenwerken met mantelzorgers in onze organisatie. Folders geven. elkaars verwachtingen uitspreken. Checklist mantelzorg maken	Zorgbemiddelaar, leidinggevende en E.V.V.ers en C.V.ers werkgroepje	Allen	Januari 2013 Januari 2013	2 x per jaar bij elk MDO
4. Organisatie informeren	Organisatiebreed inlichten over mantelzorgbeleid. Denk aan cliëntenraad, administratie, afdelingen, keuken/restaurant enz.	Alle leidinggevende en MT B.V. via werkoverleggen, personeelsblad, cliëntenbulletin etc.	Allen	1 ^e kwartaal 2013	

5. Voorwaarde voor de E.V.V.er en C.v.ers creëren	E.V.V.ers en C.v.ers creëren de mogelijkheid om overleg met de mantelzorgers te hebben en krijgen daar ook de gelegenheid voor.	Teamleiders	Beide	Vanaf januari 2013	Augustus 2013	
6. MDO's als mantelzorg evaluatie gebruiken.	MDO of cliënt bespreking bij de cliënten op het appartement liefst met een mantelzorger erbij mits de cliënt akkoord is. Alle afspraken in het zorgleefplan vastleggen. Ook wat de mantelzorger doet.	EVVers en C.v.ers en de teamleiders	allen	Na de scholing	2 x per jaar	
7. Bijeenkomsten voor mantelzorgers.	1 x per jaar een avond organiseren waar informatie gegeven en uitgewisseld kan worden. Lotgenoten contact kan er plaats vinden. Informatie over mantelzorg steunpunt. Naam bedenken hoe we een dergelijk avond gaan noemen.	MT, leidinggevend, A.B.ers. Werkgroep? suggestie "mantelzorg ontmoetingsavond"	Leidinggevende en ABers.	2 ^e kwartaal 2013		
8. Vertrouwenspersoon van de organisatie is op de hoogte	Vertrouwenspersoon van de organisatie inlichten dat ook mantelzorgers contact kunnen zoeken.	MT	MT	Februari 2013		
9. Huidige cliënten die in onze instelling wonen	Huidige cliënten en mantelzorgers informeren, B.V. via cliëntenblad, folder, bijeenkomsten,	MT, leidinggevende, A.B.ers, E.V.V.ers en C.V.ers	Allen	1 ^e kwartaal 2013		

10. Folder over mantelzorg	Folder maken over mantelzorg en het beleid van onze organisatie. Om deze aan onze cliënten en mantelzorgers aan te bieden. Duidelijkheid scheppen wat wel/niet kan, dus grenzen aangeven wat ZDV dan bieden.	Kwaliteitmedewerker stelt de folder op. Vanuit de werkgroep en MT de inhoud aanleveren	MT	1 ^e kwartaal 2013	
11. Welkomsboek voor cliënten.	Welkomsboek aanpassen qua mantelzorgbeleid.	MT geeft opdracht. Input vanuit de werkgroep en folder	MT	Januari 2013	
12. Familienet	t.z.t. in relatie met het ECD van Nedap ONS bekijken of dit haalbaar en wenselijk is.	werkgroep		2014	
13. Herhaling en evaluatie mantelzorgbeleid	Het is belangrijk dat mantelzorgbeleid jaarlijks wordt geëvalueerd en ook scholing voor de medewerkers. (opnemen in het scholingsplan)	MT en coördinator kwaliteit			1 x per jaar

Bijlage 3

Samenspelscan¹ Versie Verbijszorg

Als mensen verhuizen naar een zorginstelling blijven mantelzorgers een belangrijke rol in het leven van cliënt vervullen. Mantelzorgers zijn in eerste instantie *expert*: zij weten veel over de wensen en behoeften van de cliënt. Mantelzorgers zijn daarnaast te beschouwen als *partner in zorg*, medeberoepskracht of collega. Ze verlenen diverse soorten zorgtaken variërend van het regelen/coördineren van zorg tot en met verzorgende of zelfs verpleegkundige handelingen. Ze zijn mogelijk ook zelf een *hulpvrager* als ze overbelast (dreigen te) raken. Ze blijven echter altijd de partner, het kind of de vriend, of de *originele persoonlijke relatie* die ze met elkaar hadden voordat er sprake was van een ziekte of beperking. Voor beroepskrachten betekent dit het nodige in het omgaan met mantelzorgers. We noemen dit ook wel het samenspel met mantelzorg. Om te achterhalen welke verbeteringen nodig zijn om dat samenspel tussen beroepskrachten en mantelzorgers te optimaliseren, vragen we u om deze Samenspelscan in te vullen.

De Samenspelscan is ingedeeld in vier categorieën, die gekoppeld zijn aan de rollen van mantelzorgers. Om het samenspel met mantelzorg goed neer te zetten is aandacht nodig voor al deze rollen:

Rollen van Mantelzorgers	Activiteiten voor beroepskrachten
Partner in zorg	Samenwerken
Hulpvrager	Ondersteunen
Persoonlijke relatie	Faciliteren
Expert	Afstemmen

Als partner in de zorg is het zinvol om te bekijken hoe het gaat met de samenwerking tussen beroepskrachten en mantelzorgers. Als de mantelzorger een hulpvraag heeft, is ondersteuning door beroepskrachten nodig. Om de persoonlijke relatie tussen mantelzorger en cliënt te laten blijven bestaan, is het van belang dat beroepskrachten dit faciliteren. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheden voor familiediners, samen leuke dingen kunnen doen en het borgen van privacy. En tot slot is het essentieel om goed af te stemmen met mantelzorgers. Als expert van de cliënt beschikken zij over veel informatie over de cliënt, die relevant is om bijvoorbeeld een goed zorgleefplan op te stellen.

Instructie

We vragen u om aan te geven op welke aspecten u vindt dat er verbeteringen nodig zijn in het Samenspel tussen beroepskrachten en mantelzorgers. Het gaat in de Samenspelscan om uw eigen oordeel over deze aspecten. Het invullen van de Samenspelscan duurt ongeveer tien minuten.

¹ Bron Expertise mantelzorg

Samenspelscan

Ik ben ... (a.u.b. aankruisen welke):

- Mantelzorger
 Cliënt

Hoeveel verbetering is **volgens u** nodig op de volgende aspecten van het samenspel tussen beroepskrachten en mantelzorgers? *Omcirkel het antwoord van uw keuze. Per aspect slechts één antwoord omcirkelen a.u.b.*

	Geef hiernaast aan in hoeverre u vindt dat er verbetering nodig is als het gaat om	Geen verbetering nodig (gaat al wel goed)	Enige verbetering nodig	Veel verbetering nodig
Aspecten van Samenwerken				
1	...het betrekken van mantelzorgers bij het invullen en uitvoeren van het zorg(leef)plan/ondersteuningsplan.	1	2	3
2	...het betrekken van mantelzorgers bij het evalueren van de zorg en ondersteuning (bijv. bij het multidisciplinair overleg).	1	2	3
3	... het vragen naar wat een mantelzorger wel en niet wil doen aan zorgtaken na opname.	1	2	3
4	... het geven van mondelinge en schriftelijke informatie over de zorgverlening, organisatie, ziektebeelden etc.	1	2	3
5	... het bereikbaar zijn voor mantelzorgers.	1	2	3
6	... een vast contactpersoon voor mantelzorgers.	1	2	3
7	... het inzetten van mantelzorgers bij de zorgen dienstverlening.	1	2	3
Aspecten van Ondersteunen				
8	... het signaleren van overbelasting bij mantelzorgers.	1	2	3
9	... het geven van tips aan mantelzorgers om aan zichzelf te denken, hoe ze de zorg vol kunnen houden.	1	2	3
10	... het organiseren van activiteiten in het kader van de dag van de mantelzorg op 10 november.	1	2	3
11	... het regelmatig vragen hoe het met de mantelzorger gaat.	1	2	3
12	... het verwijzen naar voorzieningen voor mantelzorgondersteuning, zoals een steunpunt mantelzorg, respijtzorg of vrijwilligerszorg.	1	2	3
13	... bejegening van mantelzorgers.	1	2	3

14	... het waarderen van de inzet van mantelzorgers	1	2	3
Aspecten van Faciliteren				
15	... het voortzetten van de (partner, familie, vriendschaps-) relatie na opname.	1	2	3
16	... samen (mantelzorger en cliënt) leuke dingen doen.	1	2	3
17	... privacy voor de mantelzorger en de cliënt.	1	2	3
18	... mogelijkheden om familierituelen voor te zetten na opname, bv. op zondag samen koken/eten.	1	2	3
19	... het respecteren van de gewoontes van de cliënt en de mantelzorger.	1	2	3
20	... koffie/thee en maaltijden voor mantelzorgers.	1	2	3
21	... overnachtingsmogelijkheden voor Mantelzorgers.	1	2	3
22	... gastvrijheid voor mantelzorgers.	1	2	3
Aspecten van Afstemmen				
23	... het vragen van informatie aan de mantelzorgers over de persoonlijke interesses, wensen, behoeften en levensgeschiedenis van de cliënt.	1	2	3
24	... het managen van verwachtingen (aangeven wat je wel en niet kan doen binnen de mogelijkheden van het ZZP).	1	2	3
25	...regelmatig contact met de mantelzorgers.	1	2	3
26	... klachten van mantelzorgers.	1	2	3
27	... omgaan met lastige situaties, bv. als de mantelzorger de situatie van de cliënt beter inschat dan jijzelf.	1	2	3
28	...betrekken van mantelzorgers bij leuke dingen doen/activiteiten ondernemen met de cliënt.	1	2	3
Ruimte voor opmerkingen:				

Hartelijk dank voor het invullen!